

Dohledatelnost

Jak dosáhnout souladu evidovaného materiálu s fyzickým stavem

Zdeněk Špelina

Svolávání milionů vozů k opravě vadné součástky, stahování kontaminovaných potravinářských výrobků z trhu, dočasné omezení prodeje některých léků – tyto procesy mají jednoho společného jmenovatele: traceabilita, neboli česky dohledatelnost. Společnosti v každém odvětví, jejichž produkty mohou nějakým způsobem ohrozit bezpečnost či zdraví zákazníků, dnes musejí povinně mít nastavený systém umožňující rychlé a efektivní dohledání všech potenciálně vadných výrobků v dodavatelském řetězci. Jinak mohou čelit riziku vysokých pokut od regulačních orgánů, obchodních partnerů či rychlé ztrátě reputace u svých zákazníků.

Dohledatelnost informací o výrobku zasahuje do všech výrobních a distribučních odvětví. Obecně výrobci musejí vědět, z čeho je daný výrobek vyroben – a to nejen z jakého materiálu či podle jakého receptu, ale také v jaké šarži.

Rozdíly mezi evidencí a skutečností

Šarže může být zákaznická i interní, bývá to konkrétní dodávka, nebo její část, například kamion plechových svitků, či konkrétní svitek, ze kterých se následně vyrobí další produkty. V jednom z produktů se zjistí vada materiálu, pak je třeba dohledat všechny produkty, co byly vyrobeny z dané šarže (tedy konkrétního kamionu, či svitku), a opravit je nebo stáhnout z dodavatelského řetězce. Pokud jsou v kamionu dvě šarže a ty se dají to výroby, je třeba evidovat, že vyrobené produkty jsou ze dvou různých šarží. Nebo naopak se z jedné šarže se vyrábějí dva různé produkty,

kteří je nutno zaevidovat k dohledání a v případě vady jednoho z nich ke stažení všech těchto výrobků z dané šarže.

Jestli má výrobní podnik vědět, jaký je materiál na skladě z hlediska výrobních čísel či šarží, tak je musí evidovat, a to nejen z pohledu množství, ale také z pohledu rozdělení do jednotlivých šarží podle toho, kdy, kde a kým byly vyrobeny. Stejně informace je třeba sdílet na dílně, v expedici a s obchodními partnery.

Tím se dostáváme k největšímu úskalí procesů dohledatelnosti v současné výrobě, kterým je problém dosáhnout souladu evidovaného stavu materiálu s fyzickým stavem, což pak působí velké potíže při dohledávání vadných sérií. K dosažení souladu je třeba monitorovat výrobu na úrovni šarží – po každé výrobní operaci, v každém výrobním taktu. Pokud dojde k záměně šarží v jediném taktu, pak je pravděpodobnost správného dohledání výrobků prakticky nulová. Klasické ERP

systemy tyto požadavky již vyřešit nedokážou, a proto musejí v tomto okamžiku nastoupit další nástroje.

Kde je dohledatelnost klíčová

- **Automobilový průmysl** – umožňuje zvyšovat bezpečnost a minimalizovat negativní vliv incidentů na reputaci automobilek
- **Potravinářské a nápojářské odvětví** – pomáhá minimalizovat zdravotní rizika a výrobcům udržet konkurenceschopnost
- **Farmaceutický průmysl** – dovozuje rychle řešit nestandardní situace a vyhovět přísným regulačním požadavkům
- **Letecký průmysl** – hovořit o hlídání kvality v leteckém průmyslu je zbytečná věc, zde je kvalita absolutní samozřejmostí, dohledatelnost se spíše využívá jako prevence potenciálních rizik

Jak na to?

Jak mohou firmy zefektivnit procesy dohledatelnosti? Pro začátek je nutné zavést systém s čárovými kódy, bez nich nelze toky materiálu uhlídat. Pokud chtějí spolehlivě řešit dohledatelnost, musejí implementovat adekvátní infrastrukturu s podporou výrobních MES systémů. Zároveň je třeba nastavit procesy tak, aby byl pohyb materiálu zabezpečen proti omylům.

Urcitě se také vyplatí integrovat systémy s obchodními partnery na úrovni šarže, tak aby firma mohla na základě nahlášení vadného materiálu či výrobku od odběratele co nejrychleji informovat dodavatele – v podstatě na jedno kliknutí a ne složitým telefonováním či e-mailováním, tak jak se děje dnes.

Hlavním úkolem nástrojů pro dohledatelnost není nakonec nic jiného, než stav zaevidovaný v systému maximálně přiblížit fyzickému stavu. Jejich cílem je pak co nejrychleji nalézt produkty obsahující materiál z vadné šarže a minimalizovat vzniklé škody. ■

Zdeněk Špelina

Autor je ředitelem a jednatelem ve společnosti AppliCon IT.